

GYÖRE IMRE

Viharváró

VERSEK

Z-füzetek/100

GYÖRE IMRE

Viharváró

VERSEK

BUDAPEST

Z-füzetek/100

Sorozatszerkesztő:

SIMOR ANDRÁS

Tipográfia:

DOMJÁN ISTVÁN

© Györe Imre

Éluard és a híd

Éluard átment a hídon,
és nem jött szembe senki.

Éluard átment a hídon,
ijedt verebek nézték.

Éluard átment a hídon,
innen a túlsó partra.

Éluard átment a hídon,
kezében kenyér-kendő.

Éluard átment a hídon,
sajtot s bort vitt magával.

Éluard átment a hídon,
mert a Napot kereste.

Éluard átment a hídon,
amikor éppen virradt.

Éluard átment a hídon,
csillag hullt homlokára.

Éluard átment a hídon,
mindennap visszatérhet.

Üzenetek

Részlet

„Jövő emberei lássátok
mi volt tegnap”
Éluard szavát hallom
elsüllyedt tegnapokból
üzenne még üzenne
csönd lesz aztán A tajték
szemünkbe csap ki látja
ajkán a buborékot

Jövő emberei éltünk
a tegnapokban
s jönnek jönnek utánunk
lábnyomaink a tenger
homokjából a hegyről
a bányák vágatóból
s jártunk virágban térdig
és harmatos füvekben
Talpunkban minden tüske
mi belétört és gennyed
elmondhatatlan élet
ahány s mégis hasonló
Halottaink kik egykor
puskacsövekbe néztek
és ránk gondoltak közben
csak később születőkre
halottaink az ember
szívében kuporognak
ki tudja meddig várják
hogy végül megszületnek
s hogy mi is megszülessünk
velük együtt nem máskor
jövő emberei általatok
kik holnap
vgy még később születtek
fájdalomtól visítva
fájva az újszülöttnek
s anyjának egy a fájás
Jövő emberei
számolatlan utak közt
néktek kell azt az egyet
bejárnotok mely elvisz
az ember lényegéig
Szabadság nem lesz könnyebb
attól hogy néhány lépés
nyomát már rajtahagytuk
Jövő emberei
fuldoklom szavaimtól
mik belül fojtogatnak
izzadság sója marta

szemem vörösre Térdem
csontja elkopott immár
csúsztam és vonszolódtam
hogy végül odaérjek
semmi sajnálat élet
Egy küldönc semmi több ki
rohant felbukott fölkel
üzenetek a múltból
nélkülük nincsen holnap
Jövő emberei
ez kincsetek a Munka
huszonegyedik század
aztán a többi többi...

Nem

Elég, ha annyit mondok: nem! –
s naponta tízszer?
S többször, ha úgy adódik?
Meg hogy leszárom őket?
Mindet, ahányan vannak?
Mert tudom: honnan jönnek,
s hogy merre mennek, mondják.
S ha nem mondanák? Akkor?
A lábnyomok beszélnek,
vagy nem? S a mohó ujjak,
ahogyan kotorásznak,
hogyan elkapják parányi
paraszad, amit hordasz,
hogy aztán lehugyozzák,
tán nem mondanak semmit?
De nem kapják el, nem, nem.
Mit izgatod magad hát?
Hajléktalanok ülnek
a csapdosó esőben
a szemközti fa lombja
alatt, a csikkjük óják,

füstjük bűdös, de felszáll.
Mem szólnak semmit. Nem. Nem.
Nem, nem! Már azt se mondják.
Hát hogy lenne elég, ha
akár naponta tízszer
azt mondanád, hogy nem, nem!?

Még egyet!

Még egyet!
Még egy harapást
a Semmiből,
vagy Valamiből,
mondom magamnak,
mikor a levegő
darabosan
s meg-megakadva
jön a tüdőmbe,
csörögve szinte,
miként, ha
rossz szivattyú
vizet szörccsen
a kútból, –
még egyet,
ütést, harapást,
rúgást,
hog valakin
nyom maradjon,
zúzódás, kék folt,
csók-nyom,
hogy mindenki
emlékezzék:
kitől, mit kapott,
s mindezeket végül:
mivégre?

Majakovszkij-percek

Bandukoltam Pestről Budára,
és onnan vissza, a hídon.
Gondoltam, tán a víz fölött
lengedez némi fuvalom,
de csak egy sirály röpködött
kisujjnyi döglött halra várva,
és esküszöm, hogy nem tudom,
miről jutott épp ott eszembe,
s épp akkor, Majakovszkijom.

Felhő se szállt, ebből kifolyva
nem volt rajt kék vagy sárga nadrág,
felbukott lovacskát se láttam,
szájában vértől nyálás zablát,
a burzsuj nem rágott narancsot,
és művészeti hadparancsok
sem szálldostak fejem körül,
s nem mondták: költő, indulj balra!

A lényeg: sehogysem tudom,
s Ön – bevallani is kínos –
ma nem valami divatos.
Mandelstam költőbb,
Paszternák lágyabb,
és keletje van Ahmatovának,
Ön túl orosz,
sőt, túl nemzetközi,
és úgy haladnak sorai,
mint lenn a lépcsők sora, ni,
egyszóval: nem az igazi.

No mit tegyünk?
Azt is túlélte,
hogy golyót röptetett fejébe,
vagyis: túlérték művei.
Ha szembejönne itt kegyed,
hol Dunánkat egyfelől hegyek,
másfelől házak koszorúzzák,
lehet, lemérnék lépte hosszát,

(tudnék erről mit mondani)
szólnának: túl gyorsan halad,
és mit rejtenek öklei:
utcakövet vagy sült halat,
mert csak ez utóbbit szabad,
s csak szivarzsebben hordani.

Szájában is van valami?
No, persze, nyelv. Az még lehet.
De túl nagyok a fogai.
És szavai, ha tán bezúznák
néhány polgártárs ablakát,
nem jósolnék jövőt Magának,
lecsapolnák, mint a megáradt
folyó vizét, robbantva gátat,
vagy egyszerűen elterelnék,
és kérdezhetnék: hova lett?

Szelídek vagyuk, szívünk jámbor,
ugyanett elvárnánk Magától,
és istenfélő életet,
ki napjait így végigéli,
és aggastyán lesz, reszketeg,
a hamut rég mamunak mondja,
s elfeledte, mit rejt a szoknya,
és amit rejt, mire való?

S persze, Iván Kozirjevet,
a vasöntőt is elfeledné,
ki melegvizet engedett,
hideget keverve mellé,
egy szép napon a fürdőkádba,
s nem kérdezné: vele mi lett?
Kiszállt-e már a fürdőkádból?

No mindegy. Kedves volt Magától,
hogy épp ma, s épp eszembe jutott,
rosszkezdtem kissé rendbeszedte,
és belecsusztatott zsebembe
egy vörös zászló-darabot.

Égverés

Akkor, Kata, még idején
láttad, hogy mire nincs remény:
vagyis semmire. Fogy a fény,
árny ül az ember jobbfelén,
balján ugyancsak. Szürke tény:
a szegény szegényül, szegény,
végül lóg kölcsön-kötelén,
s nem adja meg. A kő kemény,
ha levágják, púp nő fején:
kis ráadás. Tejutak tején
nem nőtt fel leány, se legény,
a Holnap verem fenekén
gunnyaszt, és csillag nincs egén:
fekete lyuk van volt helyén,
hát beintettél. Két kezed
dühödten veri az eget.

Bartókhoz

Messzeségedből
folyvást, jössz felénk
hófehérben, hogy végre ideérj.

Mentél akkor,
hogy magyar maradj,
("dögország" közeléből,
hol sunyi mosolyok
mögött talán
egy náci mosolyog) –
s hazádat vidd, magad,
hogy visszahozzad majd,
ha nem lesz szégyen
itt élni, kinn s benn:
szabadon és egészen.

Te voltál Kékszakállú
és voltál Mandarin,
kit vágya újra éleszt,
s nem fogja kés, se kín,
és voltál mi,
voltál mi, eljövendők,
akik körül az ég
kék burka összezárult
s ujjad nyomán hasadt
szét újra, és kitágult.

Voltál mi,
voltál mi, eljövendők,
őszünk, ki hordtad
magadban a jövődöt,
voltál fiúnk,
és voltál unokáink,
voltál sikolyunk,
szívünkön dobverések,
voltál szárnyunk,
szárnyunk, mit lemetéltek.

Jössz, messziről.
Rég kellesz: hát megérkezz!

Szívek, tömött sorokban

Az értelmetlenség
naponta
lerúg az ágyról.
És karonfogva
hagyom, hogy testem
kivezessék
mások,
míg készítik
az estét,
melyről rött fény

hullik: a festék.
Holtak közé,
hűvös terembe,
ma már csak
álomban megyek le
s hallgatózom,
hogy hátha dobban
egy-egy test néha.
Fenn polcon
szívek ülnek
tömött sorokban,
s mint karácsonyfa-díszek,
égnek,
égnek, de soha
el nem égnek,
nézem, de közben
mindig érzem,
hogy meddőjét
hegyekbe hányva,
lábunk alatt
egy titkos bánya
növekszik már
a föld alatt,
s minden bányász
szívébe szúrva
szekfű nő,
s este hull
a szirma.

B. B. ürügyén

Úgy volt, hogy lesz valami
mondandóm Bertolt Brechtről,
ki sorra letépte
a dolgokra ragasztott
tapétákat,
s megvizsgálta sokféle módon,
hogymi van alattuk,
kétségbe vonta, hogy éppen
aképpen vannak
jó helyükön, ahogyan vannak,
(s szükségszerűen? – kérdeve)
vizsgálta a dolgok
színét, fonákját,
s újra előlről,
naívan-ravaszul
pillantgatva ki sildes
sapkája sildje alól,
szóvá is tette,
valamit látott,
vagyis így belepiszkált
a maga módján
az érinthetetlen szerkezetekbe,
s miközben figyelt
a nép szájára, anélkül,
hogymi akárcsak egyszer is
a nép szájíze szerint
beszélt volna magáról a népről,
sőt, lehetőleg
népnek se nevezte,
hogymi is, hiszen osztály –
– osztályügyekben járt-kélt,
tulajdonviszonyokról szólt
süket szövegek nélkül,
a proletárok, mondta, a proletárok,
s “a kommunizmus
nem változatok egyike”,
mondta –

itt elakadtam, elakadtam,
mit csináljunk?
Vereség, vereség, vereség,
kényszerű kezdet, ez a tény,
kényszerű újrakezdés, tény ez,
s egyszerűen: tény vagyok én
magam is,
nem a holnapból, hanem
a mából meg a holnaputánból...

Az utolsó szó

Az utolsó szó nem hangzott el
semmilyen ügyben.

Ki számlálta meg őszi
erdeinkben a makkot,
s honnan tudná: tavasszal
hány tölgy ered belőlük?

Ki kétli, hogy a ledöntött
falak helyén nem épül
szilárdabb, más anyagból?
Ki sejti, meddig futnak azok,
kik megfutottak,
s hányan fordulnak vissza
a futás szégyenétől
elszántabban, mint addig?

Ki tudja, hány utat kell
bejárnunk, míg a célhoz
vivőkre rátalálunk?

Ki mondhatja: nincs szükség?
Hogy munkánk elegendő.,
elég kenyér jut este,
s lámpásunk jól,
s messzire is világít?

Ki állítja: nincs bőség?
A harcok bőségét akkor
minek nevezzük eztán?

S eléggé messzehangzón
szólnak-e, akik tudják:
az utolsó szó,
mit csak mi mondhatunk ki,
nem hangzott el soha,
semmilyen ügyben eddig?

Bíztató

Ó, én virágos délutánom,
mi lett belőled? Milyen est?
Virágszirmok az almaágon,
hová sodródtak? Ne keresd.
Hogy így esett, keservvel bánom:
tegnapi voltom nem ereszt
ledőlt egem alól kiszállnom.
Ujjam magától ásni kezd:
ki él még, most kell rátalálnom,
– bár tagja tört, kő zúzta test –,
oxigénnel csókolnom szájon:
ember, nincs vége, lélegezz!

Csipkebokrok

Mi láttuk ám
a csipkebokrot,
mely égett,
s nem égett el mégse,
s nem volt idő
a feledésre,
s nem volt idő
emlékezésre,
mivel a bokor
lángban állott,
bevilágítva
fél világot,
és háttérül,
a kékes égen,
ott álltunk ifjan,
mint mesékben,
s bőrünkön
átfehédett
csontunk, izzón, míg
este lett.
A jövő szép,
mint volt
a múltunk,
mielőtt sorra
sírba hulltunk,
magasra tartva
egy szívet.

Pillanat

Úgy képzelem,
hogy jeltelen
sír mélyén fekszem
részegen,
és négyszögülök,
vagy kerek szem,
s nem használhatok
senkinek sem,
csak, mint a
békalencse tóban,
vagyok jövőben,
távozóban,
ahhoz képest

egy pillanatra,
hogy mily kevésnek
jut szavakra,
s kinek és mennyi
jut kenyérre,
madártollra
és pipitérre,
és persze:
mennyit tettem értük?
Orromon buggyan
ki a vérük.

Vetkőzés

Kivetkőzni
a pillanatból,
s a percből,
kivetkőzni abból,
aztán kivetkőzni
a napból,
kivetkőzni
a tegnapokból,
kivetkőzni
aztán a mából,
fölvért sárból,
mocskos ruhából,
verejtékes
ingből-gatyából,
jövésből és a
vonulásból.

(Lampion ég
barackfa-ágon,
de ettől marad
a sötét.)

Kivetkőzni
bőrünkéből, mintha
valami ócska
ruha volna,
melynek bolyhát
a kor kikopta,
s beöltözni
a holnapokba...

Ákom-bákom

Ákom-bákom,
játszani,
kellene már
valaki,
kinek kemény
csecsei
mint Babilon
tornyai,
fölmerednek,
hegyesülnek,
és az este
közös ünnep:
eszünk halat,
halastálból,
eszünk libát,
ressre-sütve,
hozzá babot,
minha jámbor
rabbik lennénk,
Kánaánból,
melynek teje,
méze édes.
Szólnék: sátrat
húzz a lombból,
szerelemből,
Babilonból.

Háromkirályok

Kettétört hó-tojások
gurigáznak az utcán,
nem kel belőlük főnix,
így nem is száll a tűzbe,
hogy abból élemedjék.
Háromkirályok járnak
házzól házra kukázni,
urunk, Jézusnak vinnék,
ha mit majd megtalálnak:
kocsonya-bőrkét, répát,
konzervdobozt – a csörgőt –
pitbull rémiszti őket,
de némely ifjak jobban,
kik ájtatos pofával
arcukba belemarnak.
Zörgő bokorban hálnak,
holnap majd útrakelnek,
(már ha megérik) angyal
nem jó vigyázni rájuk,
se ránk, közös az égbolt
s ködös, nincs rajta csillag,
s ha van, nem látni éppen –
orrunk után hát, mindig,
szakállunk bolyholódik,
nő, vatta hull belőle,
jégcsillag, hajnal, reggel.

Holnaputánig

Reggeltől estig zajlik
az élet vak kísértet
kopogtatja a járdát
tört kirakat csörömpöl
nincs aki átvezesse
valahová hol senki
folyvást nekiütődik
holtnak és elevennek

száraz emlék-levélkék
bokám körül zörögnek
törzsig elzsibbadt ágak
eresztették el őket
a dolgok rendje mondják
miféle dolgok kérdés
miféle rendjük szintén
lehetne válasz nincsen
az ember megkopasztott
szárnyával szárnyrakelne
nevetséges csak csapkod
libaszarok közt körbe
nincs mélység nincs magasság
kis érdekek pezsegnek
ezer irányba végül
akár a buborékok
a rothadó iszapban

megszületünk de aztán
meghalni ki tanít meg
lenni nem lenni – Hamlet
hosszasan szopja ujját
tövig lerágja körmét
aztán ujját a tőre
ott rozsdál hüvelyében
zárt osztály Dániában
minden hon Dániább lesz
valamiképpen látszik

míg kenyérhéjat csócsál
az ember álmodozhat
szabad mért is ne tenné
talál egy szalmaszalat
csakhogy épp még egy kéne
keresztbe tenni őket
nem megy ez se a Lényeg
előntve bányamélyben
nem kopog mért is tenné
mentőliftek se szállnak
búvárszivattyúk úgy se
virtuális valóság
rögzül a holt szemében
lerúgják fejét, mindegy
egy Jackson nevű elnök
dollár-huszasról bámul
a világ már megérett
a megváltásra persze
klónozni kéne Jézust
mindjárt kereszttel együtt
még harminchárom évet
ki várna rá s miképpen
a Mars felé kacsintunk
kétszín üveg-szemünkkel
Éluard álmaimban
nappal már ő se jönne
faljáró angyal ékes
csillaggal homlokában
kitörölték és Brechtet
Attilát Majakovszkijt
Adyról nem beszélve
Marx Károlyt is gyömöszlik
saját magába vissza
kilóg le kéne vágni
fejét kezét és lábát
másik vitorlást tengert
melyen még nem szállt senki
sós cseppjeit nem itta
a cápát szembeköpní

mára elég a jóból
a holnapot se látni
nézzünk csak át fölötte
holnaputánig mely még
alig dereng a távol
hajnali kék ködében
róla szóljunk ha szólunk
megérjük nem érjük meg
szólói legyünk mégis
eljő azokkal együtt
kik hozzák mellkasukban

...tört...

...naponta kilenc pitypang
pattan az útszegélyre,
ki győzné összeszedni
az elhullajtott tücskök
kezet-lábát, vonóját,
hacsak nem szorgos hangyák
vinnék a bolyba őket,
Jótét-vitéz a bárdal
lesújt nyakukra, végre
igaz farkasok nyalják
szájukról hősi vérét,
szép körforgás, a malmok
jeget örölnék vízzé,
az meg forgatja őket,
perpetuum, na mindegy,
Nobile úr az égen
elúszik arra, messze,
Észak felé, a ruszkik
megmentik őt is, ő meg
nem szarja nyakon mindet,

– kéne? – piszok egy népség,
éheznek is, meg fáznak,
valamit hoztak, mintha,
szívem hasad miattuk...

Vesztesen

Minden ügyemben vesztesen
nem mondom: nem ér a nevem,
s hogy nem múlt rajtam semmi sem,
objektív körülményeken
taknyoltunk el, és tényeken.

Kissé félénken kérdezem:
nem tény vagyok? S ezernyien,
nem tények? Mindünk másmilyen,
de egy. És túl türelmesen
hittük: az új kor megterem,
akár a tök. Hát kérdezem:
mit tettél, fájva, görcsösen,
hogy ténye, te, más, új legyen?

Mondhatom, világ-vesztesen:
kiszállok, nem ér a nevem?

Ez a Szent Jobb, a kézfej,

három sor ékszerével,
melyek szorosan fogják
csuklóját, kezét, ujját,
vagy bilincsezik, jobban
mondva. Látszik, hogy roppant
nagy düh volt, mi kötötte,
görcsözte ily ökölbe,
félük, nehogy kinyílvá
görcsbe ránduljon újra.
Inas kéz. Látszik rajta:
markolt keresztre, kardra,
nézvéen Európára,
hol, ki pogány maradna,
felöntenék garatra
az Idő malmán, széjjel
fuvatnák fúvó széllel.

Öregapáim ökle
szorulhat így ökölbe
föld alatt rég, s örökre.
Szétverik koporsójuk,
verejték szakad róluk,
éjjel hallik a döngés,
mint távol vihar-dörgés.
Éjszaka addig hallik,
míg a Hold földre hajlik,
míg ez a Jobb is, roppant
dühvel bilincset roppant,
értük, kik fájták holtát,
elmúltott éltét-voltát,
szétüti üveg-burkát –
hát lássad, Magyarország.

Táncféle

Víg táncot járjunk, komák,
lehet az csárdás, gopák,
az ember addig él csak,
míg meg nem hal. A csélcsap
népek tán tovább élnek:
nem mindig egy asszonynak
szoknyája alá nyúlnak,
nem mindig egy legénynek
mutatják meg drágát,
liliomuk virágát.

Reggel csak most volt éppen,
alig haraptunk délben,
s lám csak már itt az éjjel
fénnyel, feketeséggel,
szénapadlással szalma
akad minden kazalba,
nem kell most tűt keresni.
Élet, mi az? Csak semmi,
jobb lenne elfeledni
s azokat is, kik csöndben
éhenhalnak az estben
mért kéne nekik enni?

Ifjú fasiszták gyűlnek
véneket nem feledni,
szabad: hát nincs mit tenni.
Világmegváltó lekvár
pöfög a fazekakban,
az Úr kavarja most már
minden nap másik ujjal.

Lamentáció

Bosch "A szénásszekér" című képe láttán

*"Kiáltottam azoknak, akik szerettek engem,
de ők megcsaltak engem."
(Jeremiás siralmai I. 19.)*

Kiáltottam azoknak,
mikor a Szénásszekér
feltűnt a láthatáron
dögvészt és halált hozva,
de nem hitték el nékem.

Kiáltottam azoknak,
nem Istentől való, hogy
halak s emberi szörnyek
szénásszekeret húznak,
de nem hitték el nékem.

Kiáltottam azoknak,
amíg fenn mulatoznak,
szerelmes párok fújnak
nótát, a népség döglik,
de nem hitték el nékem.

Kenyér után futottak,
kutyák szájából loptak
döghúst és azon éltek,
s mikor szemökre hánytam,
azt se hitték el nékem.

Én vagyok az az ember,
ki látta, amit látott:
anyákat széjjeltépett
gyermekeikkel együtt,
s fél-nyersen ették őket.

Én vagyok az az ember,
ki látta amit látott,
s nem elég hangos szóval
kiáltott, csak kiáltott,
míg vér szökkent ki torkán.

Én vagyok az az ember,
aki csúfjává lettem
a népnek, s köpdösött rám,
s ha együtt voltak ketten,
gúnyoltak csak napestig.

Én vagyok az az ember,
akinek kovakővel
fogait mind kitörték,
földre taposták talppal,
s elnyúlt a poros földön.

Én vagyok az az ember,
ki porba teszi száját
szénásszekeret látva,
rajt ördög és parázna,
s motyogja: van remény még.

Átváltozások

Ím, elment az, ki megítélne –
most már magamban hordozom.
Lebegve szállt, mint por s korom,
hát letüdöztem, s minden része
bennem kering, tán boldogon
vagy keserűn, nem tudhatom.
Mi elkezdődött, nem lesz vége,
jön, ki leszívja holt porom,
s így jár az is majd egykoron,
ki engem hordoz évről évre.

Szétnézek száz utódomon,
százezren, vagy majd milljomon,
előttük állok megidézve,
előttem életük egésze,
s bár látom: tétova a nyom,
mit hátrahagytam, talpukon
parázslík, jární össztökélve,
s tőle, ki bennem kering élve,

ámulni és a bokros égre
felnyúlni, tüskés ágakon
himbáló csillagát letépvé
mohó-kíváncsin venni kézbe...

Az angyal elszállt, szárnya-tépvé,
látja múltam és holnapom,
itt az idő a szenvedésre,
nem aratásra, csak vetésre.
Mért lenne másképp? Tudhatom?

Futás után

Hol van, hol van, ki egyenként összeszedi
a szétfutottak maradékait, össze,
ködökbe vesző lápszigetekről, össze,
magukra húzott nádcsomók, nádkunyhók közül is, össze,
vagy a szarvas-se járta erdők mélyéről is, össze,
kibogozva hajuk a gubancos ágak közül is össze, –
s az első tisztáson, egymással szemben
leülteti őket, hogy lássák, mivé lettek,
emberalatt lényekké, eszüket vesztvé,
s megitatja valahányukat a reménység kulcsából,
darabokat tör nékik a reménység kenyeréből,
hogy lássák, micsodák most és kicsodák lesznek
már attól is, hogy kimeredt szemmel
fölnéznek végre az égre, a felhők nagy magasába,
már ettől is mások, más, új valakik lesznek,
kik füvek közt, nádak közt, bokrok közt
rémültükben elhajított fegyverük után tapogatnak...
Hát hol van, hát hol van az, aki egyenként
összeszedi majd valahányukat, össze?
Közülük valaki-valakik.
Mert ki más szedhetné egyenként össze
a szétfutottak maradékait, össze,
lápszigetekről, szarvas se járta rengetegekből?
Ki más? Csakis ők, maguk,
maguk szedhetik magukat össze.

R. M.

Félbemaradt szavak
s nem önnön érdekedről,
messzefénylő, szabad
jövőről, mit tudat
a lét színére vet föl,
s a vágyott új falak
tövén felhangzanak.

Az élő gondolat
két ujj, mely felmutat
eg V-t a győzelemről,
bár lenn a föld alatt.
Gyökér, mely szétszalad
vízért, mert hajtja vad
gondja a levelekről.

Napjaink sora vak,
tétova. Kell szavad,
mert remény, mint magad,
ki fölfelé törsz lennről,
hogyan lesznek új falak,
ha tett lesz, mozdulat
sok "kell"-ből és "lehet"-ből.

A tengert nézd!

Tabák Andrásnak

A tengert nézd,
csak a tengert.

Csak a tengert már,
túl pocsolyákon,
pangó vizeken,
káka-szigettel,
ebihal, pióca,
csiborral teli lápon.

Csak a tengert már,
éren, árkon, patakon túl,
forgók, hullámok levonó
káprázatain túl,
nedvesen még,
megreszketve a szélben.

Csak a tengert,
mely nem milliárd vízcsepp,
több annál,
több magamagánál,
mélység és több is:
vad viharok fészke.

Láthatár, sok láthatár,
s több: maga a Messze,
s ami túl van rajt,
az Idő, sóba fagyottan
a parton.

S a csapdosó sziget,
csapdosó karibi hullámok
taraján,
a Más,
a reményteli távol,
Nyugaton, messze.

A tengert nézd,
csak a tengert,
öblét, hol elereszted,
hol immár elereszted,
vízére hajódat,
hajónkat, a szélnek.
1998. dec. 15.

Lélek-ügyek

A lelket rugdosnák bennünk,
vagy azt a valamit, amit
léleknek hívnak közkeletűen,
mert, ha lábunkat rúgnák
acélorrú bakancsaikkal,
hogy végül csontunk törne,
attól még tovakúsznánk –
csúsznánk, vonagolnánk,
arra, amerre (ép lábbal még)
menni akartunk –

szétrúgott, összehorpadt
lélekkel viszont
nincs valamerre,
semerre van csak –

tehát a lelket,
ezt rúgdosnák, ha tudnák,
hol is tartjuk:
bordánk közén vagy másutt?

Álom

Már csak álmomban járok ott
a Szigeten, hol pálma nő,
s kókusztejet hoz
drága nő,
hozzá jeget és jó rumot,
s éjjel,
sápadt kis lórumok
képzeltetők a fák közé,
míg odafenn, az éj, fonott
kosárban viszi Hold-fejét,
fényt csepegtetve szerteszét.

Viharváró

Csak a viharra várok,
mely hirtelen jön délben –
délután, szinte mindegy,
jó messziségből látszik:
parány pamacs az égen,
nem tudni azt se; szürke,
vagy éppen hogy sötétebb
kékje az égi kéknek,
kis zászlócska a hegynek
majdnem csúcsára tűzve,
leng s lobog gyenge szélben,
megriadják a tücskök,
kis szürke árnyak ülnek
kiváncsi fű hegyére –
felnézni, fel, a vízből
a tölcsér égre nyúlik,
ponty, béka belsejében,
ki szívja fenn, ki szívja
e lopót fenn, a házak
tetőit, gyárkémények
tégláit és betonját
magasra, magasabbra,
holtakat sírkövekkel,
a templomot, harangját,
hogy kongjon szíven ütve,
szálljon fel, magasabbra,
s ahol már semmi sincsen,
csak vad sötét, kavargás,
csapja pofán a gépe
fülkéjében kucorgó
görcsöt, iszonyt, halál-fit,
s Mihály, szigorú angyal
köpjön utána hármat,
míg földre hull kerengve.

Vacsora

Utolsó vacsoránkon
ki-ki megkaparintja
belőlünk falatkáját,
és csámcsog rajta, csámcsog,
kiköpi porcogónkat,
(mire gondolhat közben)
persze hogy érdemes volt,
fordítva is lehetne,
csak épp megváltás nem lesz
hiába rágnak, rágnak,
s kortyolnak burgundit ránk
akár a marhasültre,
csak foguk marad véres
bár fogkefét is tálal
ezüstitálcán a pincér.

Kár is beszélni róla,
akárcsak más egyébről,
kár is, kár, kár, a varjú
magától tudja mindezt
télen vagy nyáridőben.

Neoreneszánsz

... snitt, snitt, snitt, Botticelli,
amint egy nagy tüzet rak
abból, mit látott, festett,
arcok szállnak a füstben,
valamit tudott ő is,
nagyon tudta, hát vége,
képzeleghetnek rajta

...szerencsére a Vénusz
naponta megszülethet:
gyöngyragylóban a gyöngyszem,
mit kezdünk ezzel, mondják:
világít valamicskét,
fény-porszem vaksötétben,
a vakok ezt se látják,
csupán a vaksötétet

... Michelangelo is, se,
a Mózes, persze, Mózes,
sarúja nyoma ott van
a Vörös-tenger alján
beton-iszapba öntve,
tört kőtábláit egyik
parttól a másik partig
hordja-viszi a hullám

Felmérés

Igen. A britek szerint
Karl Marx volt az évezred
legnagyobb gondolkodója.
Meghibbantak? Ezren és ezren,
százezren akár, hogy ezt a
boltozatos mellkasú zsidót
elébe tették Aquinói Tamásnak,
Newtonnak, a tépett hajzatú
Einsteinnek meg a többinek,
mindnek elébe? Csak úgy?
Mostan, a múltó évezred utóján,
s a jövőendő évezred küszöbén
csakhogynem átalesve?
Mit se törődve azzal a ténnyel,
hogy erre, mifelénk, itt, dugdossák,
áthelyezik, rejtik a mását,
nehogy bárki járókelőnek vagy ülőnek
eszébe jusson a róla, valamint

Engelsről megformált
szoborról valami. Na, micsoda?
Éppen. Épp ugyanaz, mint a briteknek
eszébe jutott hallva a kérdést,
sőt, olvasva a BBC internetjén:
hogy kicsoda volt (lehetett) eme
időszámításunk utáni második
évezrednek a legnagyobb gondolkodója?
S eszükbe jutott, vagy már eleve ott volt,
hogy ez a Karl Marx nevű mister
egy életen által nem tett egyebet, mint
éhezett, fázott és gondolkodott.
S miről vagy kiről? Róluk.
És létükről. Arról: lehetne más is,
sőt, lennie kell, hogy elkezdődjék
az előtörténet utáni történetük ezzel,
s árucikk helyett emberré tehessék, tegyék
önmagukat már.

Így hát jó okuk volt arra, hogy a képzelt
dobogó legfelső fokára,
még a jövőendő ezred közepéről-végéről is
jól látható magasokba,
ezt a bizonyos Karl Marxot
ledönthetetlenül fölemeljék.

Reménykedés

Azt mondom: nem lehet, hogy
mindenki éppen gyenge,
és éppen egy időben,
egyszerre válik porrá
minden fűszál a réten,
ugyanakkor törik le
sasnak, verébnak szárnya,
s hagyja a hulló testet
kalimpálni a földre.
Vagy, hogy az összes bánya

egyszerre roskad össze,
vájattal, ácsolattal,
szénnel, bányásszal együtt,
és az sem hihető, hogy
az összes láng kialszik,
s a jéggé fagyott leves
repszti szét a lábast:
nem. Akár a tőzeg,
ha valahol felizzik,
biztosan tudhatjuk, hogy
párszáz méterre tőle
láng lobban fel az éjben,
a felszín alatt ért el
addig, s kúszik tovább is,
csak füstök jelzik útját,–
szóval, a szélcsend mélyén
egy orkán fészkelődik
apró verébtójasban
s egyszer feltöri héját.

Óhaj-keserű

Ne múljék el tőlünk
a keserű pohár,
míg keserűségét
az utolsó cseppig
ki nem ittuk,
hogy mindig eszünkbe
jussanak azok, kik
szánk elé tolták,
epével telve,
s jussunk min-magunk is
(idióták),
kik nem ütöttük
kezüket félre.

Hollóvirág

Kivirágzhik a holló:
jó csórt növeszt és szárnyat,
lábat és hozzá körmöt,
szemet, nyakat és tollat,
s egy megfagyott szegényt is,
kinek szemét kivájja.

Kerítés – túl

Tamás Gáspár Miklósnak

A kerítés
már itt, belül
van, ahogy kintről
bevetül
árnyéka, test-idegenül.

Lándzsa-sorsa
körül-kerül,
az égre sorra
szegesül
minden hegye,
arasznyi rés
sincs köztük, és
messzire futnak,
hol az ég
távol szegélye
feketül...

...asztán, aztán
a földnehéz
lyukban mozdul és
ás a kéz,
kaparsz és kúszol,
kétled, és
tudod: valahol
ott a rés,

valahol, hová
majd elérsz,
elérhetsz, túrva,
tépve és
vakond-ember,
már nem te lész,
– nem az lész, más,
túl mindenem,
magadon, kerítéseken –
ki földet köpve,
szem-káprázva,
a kelő Napba
belenéz.

Gyenge órán

Mostanában
gyenge órákkal telnek napjaim.
Közönyös szemmel
nézek végig a fákon,
a templomban, szemközt,
nem lakik senki,
hidegen hagy, ahogy
misére mennek mégis.
A híreket, mik rosszak,
meghallgatom és közben
pulzusom változatlan.
De érdeklődve nézem
a rigót, ahogy megküzd
egy hernyóval, és végül
kirángatja a földből...

Kérdések a zászlóról

És a tiltott nevű zászló,
az hova lett? Az, amelyik.

A nem lila, nem zöld,
nem hupikék zászló.

Az hova lett?

Mit testünkre tekertünk,
hogy átmentsük a zúgón.

A golyó ütötte
lyukakkal teli zászló.

Mit a holtak felénk nyújtott
kezeiből kiragadtunk,
és szemhéjukra téptünk egy csíkot
hogy lássák, szemgödrükből
ki-kinézve: megvan.

Megvan a napkelte bíbor színe, virrad.

A világ munkásai mit szorongatnak
zsebredugott kezükben most már?
Tenyérnyi vagy kisebb darabkákat belőle,
s odacsúsztatják sietősen a szembejövőknek,
és sietősen rejtik ingük alá,
mit nekik adnak.

Vagyis megvan. Meg, a zászló, az, amelyik.
S ötven vagy száz év múlva
összepasztíjtják milliányi darabját,
s rudat keresnek hozzá, ruganyosat, erőset.

De addig, akik élnek, azt kérdik szükségükben:
hol van a zászló? Az a zászló, ami nincs meg.

A tiltott nevű zászló, az, amelyik.

Az hol van? Az a zászló?

Az eltörött Egészben

A 125 éve élő Adynak

Fejében az Ős-Kajánal –
Ős-Kaján az asztal túlján,
kezében az adu-ással,
nem játsza ki, tán majd holnap,
Hold fityeg az óraláncán,
himbálódzik mellény-selymén –
valamilyen Isten fején
áll Ady és nézi-nézi
maga-mását rémülettel,
túl magas, hogy leugorna,
alacsony, hogy följebb szállna
vérkönny-nedves haja szála
rátapad a homlokára,
Halál-tóba szédülne, ha
megcsúszna ott fenn a lába,
odahullna épp, ahol van:
Bűz-lehű Magyarországba...

és az eltörött Egésznek
szilánkjai záporoznak
többé összerakhatatlan
szemvakító zuhogással,
Egész-tükör töredékek,
mindegyikben másik látszik,
látszik benn a másik mása,
s ami benn volt, annak képe –
oda-vissza villadoznak:
(kaleidoszkóp) Dózsa György úr,
vörös-izzó trónján ülve
vörös-izzó koronában,
két fülén az agya fröccsen,
két szemei szétpukkannak,
Ady Endre, unokája
el-kihagyó szívvel nézi,
csukott szemmel, úgy is látja,
hallja falók csemcsegetését,

ahogy vonyítva harapják,
tudja azt is, mért faldossák,
bőrén érzi harapásuk,
harapják, hogy ő harapjon
Werbőczybe, Tisza úrba,
harapásuk miatt, értük:
verődjenek új hadakba,
egyenesre vert kaszával,
szögezett cséphadaróval,
s vérei, a proletárok,
szépség, remény hordozói
seregestül seregelve
hadd váljanak láng-folyóvá,
öntsenek el utcát, földet,
véget vetve iszonyú nagy
dolgoknak és vérözönnek...

Csak szívéből már kisétált
szerelem, harc, ki az Isten...

Minden Egész eltörött és
vérző ujjal szedjük össze
szilánkjait egy halomba,
Valakik majd jönnek egyszer,
lehet: ötven, száz és múlva
s összerakják új Egésznek...

Tandorival

... és Tandori belépett
az ablakon az éjből
(onnan tudtam, hogy ő az,
mert addig sose láttam)
lyukas sísapka rajta
hideg van mondja ámbár
ott kinn az aszfalt olvad
kerítések és hálók
az ég is laposabb lesz
vagy homorodik inkább
fel-le csúszkálunk rajta
amíg nadrágunk bírja
csupa csillag a seggünk
szikrázni kezdünk holnap
akár Karácsony lenne
nyom nélkül mért dögölnénk –
ott ültünk hajnalig a
padlón csont és bőr Buddhák
hallgattuk félálomukban
madárfiak csipogtak
az ablak menti fákon...

A nincs dicsérete

Nincs házam,
nincs mit bekerítenem,
ha eddig nem volt,
már ne is legyen,
senki se nézzen át
kerítésemen.

Nincs diófám, hát
diót nem terem,
szilvafám sincs, se
lekváros kenyerem.

És jó a semmi:
nincs mit féltennem,
éjjel szemembe
mécsem kiteszem
(akár ablakba)
ide találjon,
mintha itt lakna,
minden barátom:
vándor idegen...

A tüdő stb.

A tüdő jutott eszembe minap
s a levegő még,
ahogy a hörgőn keresztül
a tüdőkapun belép,
és erek és idegek
s lentebb a hörgőcskék, érrel
sűrűn szőtt hólyagocskák
melyek az oxigént fölszippantják,
hogy éltessek az agyat, szívet,
s egyáltalán az embert magát.
például Rozsnyait, bárcsak alig,
mert ötödnyi tüdővel
éli át napjait,
s egyszerre erőlködik
több levegőért
valósan és jelképesen
a tömegeknek és magának...

Már csak suttog a telefonba,
tenyérvnyi tüdejével
másokért takarékoskodik.

Kell, hogy a világ
megmaradt proletárjai ma
friss levegővel
csókolják szájon (jelképesen),
hogy szólhasson értük-velük
holnap, sőt holnapután is...

(W. W. látomásai)

elborzadva visszavonja magát holtából Walt Whitman, a költő, hogy újjászülessék ebben a Másban, s kiválogassa érvényes szavait szavaiból, és odavágja őket, mint marék agyagot, pofájukba, szemükbe, azoknak, akik az élet szót maguknak tartogatják s átgazolnak a többiekben páncélozott autóikkal...

s ámulva nézi? mi van itt, mi van itt, égig a tornyok, égig, az Úr esténként rájuk támasztja elfáradt talpát...

s repülők csapódnak szívükbe, derekukba, leomlanak, le, együtt az emberekkel, Whitman letérdel, ahogyan egykor, a haldoklók fejét föl tartja a földről, mint ama másik időben, s bevégeztetvén éltük, gyöngéden visszaereszti őket...

de az Idő ver, csapdos, kicsoda, micsoda Annácska Lee, aki ott száll a hullámok fölött, mert jött a hideg szél, bal keze fogja Poe költő jobbját, együtt elúsznak...

Whitman csak nézi, nyelve föl tapad szájpadlására, amikor látja, hogy az elfutó utak fölgombolyítva szertegurulnak...

Lincoln elnök is halálos sebben, költőietlen golyók ennek és annak...

Martin Luther King száz évvel később vért bugyborékol...

s még korábban, előtte, Saccót és Vanzettit tán nem küldték halálba, hogy munkástársaikat megrettentésék?...

egyszer látni Jövőt és Voltat, pecsétjük törve...

Hirosima nevét mormolva magában, Walt Whitman menne tovább, hogy jövendő legközelebbi redőjét megtöltse, minthogy az Isten se nagyobb mindahányunknál...

s lám, poros katonák nyaldossák cserepes ajkuk a sivatagban, készek olajért ölni, melynek álneve Szabadság mostan...

repülő-hordozók szelik a tengereket, gyomrukba rejtve tengernyi halál van...

Walt Whitman látja az Apokalipszis négy lovasát is, amint bizonyosan szétvágtatnak a Földön, lovuk patája csattog...

s látja, hogy a Nap helyett sheriff jelvény kel föl az Óceánból, vérvörös vízcseppekkel...

Whitman egykor úgy hitte, látván férfiak és asszonyok lelkeinek vonulását, úgy hitte: “Mind megy, mind megy s a legjobb fele mennek, valami nagy felé!”...

most gyárok mennek, vonulnak, kisebbek és nagyobbak, az olcsóbb munkások felé, kiknek nedvét kiszívják, s elhajítják, millió kiürült kagylóhéjat, s partra sodorják őket tengerek, óceánok...

Whitman ekként szólt egykor, amiként most is, holtából visszavonva: “Aki velem kél, gyakorta koroghat a gyomra, dühös ellenség közt szegényen élhet, az ő hadukból szökevény...”

keljünk hát vele, éljünk eképpen, legyünk amazok hadából szökevények...

mert belsőnkől hisszük: a puzzle-játék darabjai holnap helyükre kerülnek, megmutatják arcuk az igazak mind...

ők lesznek többen, Amerika, lemosásuk testedről a sebek és fekélyek sokaságát, fájva, borzadva, sikolyok közt, hisz magukat is mossák, kimarjult kézzel...

hogymásokkal együtt Reménység legyen a te neved aztán, fehérnek, feketének, színeseknek, Északon, Délen, Keleten, Napnyugaton... te csapzott hajú, kínok szülője, kínok szülöttje, önmagát újra meg újra újjászenvedő Amerika...

hogymásokkal Whitman világgá kiáltja fennhangon, látva a Majdanban élő férfiak és nők vonulását: “Mind megy, mind megy, s a legjobb fele mennek, valami nagy felé!”...

Tartalom

Éluard és a híd / 3
Üzenetek / 3
Nem / 5
Még egyet! / 6
Majakovszkij-percek / 7
Égverés / 9
Bartókhoz / 9
Szívek, tömött sorokban / 10
B. B. ürügén / 12
Az utolsó szó / 13
Bíztató / 14
Csipkebokrok / 15
Pillanat / 16
Vetkőzés / 17
Ákom-bákom / 18
Háromkirályok / 19
Holnaputánig / 20
...tört... / 22
Vesztesen / 23
Ez a Szent Jobb, a kézfej, / 24
Táncféle / 25
Lamentáció / 26
Átváltozások / 27
Futás után / 28
R. M. / 29
A tengert nézd! / 29
Lélek-ügyek / 31

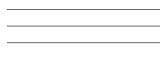
Álom / 31
Viharváró / 32
Vacsora / 33
Neoreneszánsz / 33
Felmérés / 34
Reménykedés / 35
Óhaj-keserű / 36
Hollóvirág / 37
Kerítés – túl / 37
Gyenge órán / 38
Kérdések a zászlóról / 39
Az eltörött Egészben / 40
Tandorival / 42
A nincs dicsérete / 43
A tüdő stb. / 44
(W. W. látomásai) / 45
Tartalom / 47

49. üres

50. üres

Készült 300 példányban

Ez a

példány

ISBN 963 430 359 5

ISSN 0866-4420

Felelős kiadó a szerző

Felelős szerkesztő Tabák András

2003 Vasas-Köz kft nyomda

Felelős vezető Badó Géza

Terjeszti a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság

52. üres

250,- Ft

Györe Imre (1934) az egykori Tűztánc-nemzedék egyik vezéregyénisége, aki legkiválóbb élő költőink közé tartozik, új kötetébe azokból a verseiből válogatott, amelyek 1992 és 2003 között az Ezredvég című folyóiratban jelentek meg. Tizenkét esztendő termésének foglalata tehát ez a kötet, amely azonban csak "kislírai" darabokat tartalmaz, hiszen epikus jellegű verseiből Györe néhány éve tett közzé egy feltűnést keltő gyűjtgeményt (Magyar monológok). Jelen kötete tömören, nagy művészi erővel villantja fel Györe Imre költészetének meghatározó jegyeit: elmélyült, érett társadalomlátását, markáns hangvételt, modern plebejusságát és azt a népi hagyományokból táplálkozó sokrétűen gazdag költői nyelvezetet, amely indulásától kezdve mindig is jellemezte líráját.

A viharváró az 1990-ben - még a hajdani Zrínyi Kiadó gondozásában - megindított Z — füzetek című sorozat századik, jubileumi kötete.

